

ИНТЕГРИРАН СУГЕСТОПЕДИЧЕН УРОК НА ТЕМА „ЖИВОТЪТ ВЪВ ВЕРСАЙ..., ИЛИ КОЛКО Е ВАЖНО ДА ИМА СЛЪНЦЕ В НАШИЯ ДВОР“

Мария Гюлеметова
Нов български университет

Резюме. Статията споделя интегриран урок по метода на сугестопедията в Професионална гимназия по химични и хранителни технологии – Пазарджик. Поставена е задачата за въвеждане на иновативни методи в учебния процес с цел мотивиране на ученици за бъдещи учебно-възпитателни дейности и личностно развитие.

Ключови думи: сугестопедия; метод; интегриран урок

Професионалната гимназия по химични и хранителни технологии в Пазарджик има повече от петдесетгодишна история – единствена в страната подготвяща специалисти за целулозно-хартиената промишленост. През последните две години съвместно с научни среди и браншови организации училището търси решения на формулата за успеха чрез т.нар. дуално обучение – обучение в реална работна среда. За колектива му и за учениците важно предизвикателство от началото на учебната 2017/2018 година е обучението чрез сугестология. Това я прави първата сугестопедична професионална гимназия. Тези иновативни форми на обучение и през учебната 2018/2019 г. продължават да са на вниманието на ръководство, учителска колегия и ученици като средство за ефективност в учебния процес.

Целта на интегрирания урок се свързва със затвърдяване на знания по общообразователните предмети, съпреживяване с текст и формиране на умения за публично изказване на метода на сугестопедия.

Задачите, свързани с целта, се определят като:

- получаване на трайни и задълбочени знания;
- интегриране на методи от един учебен предмет в друг;
- прилагане на знания (по таксономия на Блум);

- изграждане на вярна представа за природа и общество;
- изграждане на умения и навици за екипна дейност на метод на сугестопедия.

Образователна технология на интегриран урок чрез конкретни сугестопедични техники на учителя

За Р. Милкова и Л. Милков съвременната образователна парадигма, ориентирана към личностното развитие на ученика, предполага интерпретация на учебното знание като средство в обучението (не като цел), а абстрактността на учебния материал по всички учебни предмети обуславя необходимостта от използване на нови форми за работа, защото всяка личност възприема, преработва и съхранява информация по различен начин. В основата на *сугестопедичния механизъм* е „освобождаването и оползотворяването на резервите на мозъка/ума, които не се дължат на видимото влияние на преподавателя (Milkova & Milkov, 2017).

В съответствие с новите предизвикателства на времето обновяването и усъвършенстването на методологията на преподаване и оценяване е безспорно актуална задача пред преподавателите. Включването все по-широко в образователния процес на съвременни методи на обучение (в т.ч. сугестопедия) неминуемо ще доведе до повишаване интереса на учениците към изучавания материал и тяхната мотивация за усвояване на знания и формиране на умения и компетентности за професионална реализация (Gyulemetova, 2018).

Според Лозанов „сугестологията е наука за внушението (suggestion – сугестия). Приложението на сугестологията в педагогиката се нарича сугестопедия (suggestopedia). Авторът публикува този термин за първи път на български език през 1966 г.“, а на английски език – през 1967 г. (Lozanov, 1966). Сугестопедичните техники са интерактивни техники, защото се базират върху интерпретация на обучението като дидактическа комуникация и взаимно личностно възприемане между учител и ученик и между съученици. Сугестопедичните техники функционират в три типа спрямо учебно-познавателната дейност: техники за мотивиране, ориентиране и упражняване в конкретно учебно знание.

В девети клас през учебната 2018/2019 г. съгласно указание на МОН се работи по нови учебни програми, което изисква иновационен подход в работата на учителите, подчинен на метода на сугестопедия. В глобалната тема „Животът във Версай...“, или колко е важно да има слънце и в нашия двор“ се интегрират знания по български език и литература, математика, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, биология и здравно образование, география и икономика, философия и чужди езици (английски и немски език).

Метод на обучение – сугестопедия

Преподаването по сугестопедичната методика може да се организира в класни и извънкласни форми на обучение. Учебното съдържание обаче трябва да покрива изцяло изискванията на ДООИ на МОН. Продължителността на курса може да бъде различна, в зависимост от темпото и нивото на знания на групата, като тя се регулира от преподавателя – сугестопедия. Необходимо е внимателно разпределение на учебното време и учебното съдържание за постигане на максимални резултати. Този метод позволява преподаване на многократно увеличен материал за по-кратко време.

Образователните технологии са по посока постигането на резултатите и немалка част автори акцентират на необходимостта от емпирична проверка на постигнатото и въз основа на нея да се прецени доколко е ефективно прилаганото технологизиране (Shivacheva, 2011). Под образователна технология се разбира „процесът на съизмерима последователност, която включва предмета на преподавателска дейност, строго съответни на него методи и техники (средства) и преобразуването чрез тях на предмета в продукт на преподавателска дейност“, а под педагогически техники се разбират средствата, които учителят използва, за да гарантира ефективността на конкретните методи в своята обучителна дейност.

Технологичните етапи в разработката на глобалната тема имат следната хронология.

Въведение – атрактивно и ангажиращо въвличане на учениците в темата.

Концертен сеанс (активна и пасивна сесия) – предаване на цялото учебно съдържание по съответната тема.

Разработка – интерактивни методи и игри, които превръщат материала в знание, с което обучаемият може да бораи свободно.

Обобщение – представяне от страна на обучаемите на придобитите знания и умения по темата.

Водещ на театралната сцена представя пред гости елементите на сугестопедичния цикъл, базиран на седем закона, които ученици и учители успешно прилагат – Любов; Свобода; Убедеността на преподавателя, че нещо необикновено се случва; Многократно увеличен учебен материал; Цяло – Част, Част – Цяло; Частта чрез Цялото; Златната пропорция; Приложение на класическото изкуство и естетиката.

Методиката на реализация на интегриран урок изисква следните *фази* на изпълнение.

– *Стартиране* – намиране на интересна тема съобразно тематично разпределение на всеки учител по общообразователен предмет; определяне на подтеми и задачи, към които се стремим.

– *Работна фаза* – набавяне на необходими ресурси, в т.ч. елементи на сценично облекло, осъществяване на дейности в периода на предварително изготвен график, сформирание на работни групи.

– Представяне на изготвен сценарий по всеки предмет и интегриране на знания и умения в процес на разработка на урок.

– Индивидуална и екипна подготовка на учениците.

– Представяне.

Ход на урок

– Откриване от учител по „История и цивилизации“ с въведение за същността на метода сугестопедия.

– Учител по чуждоезикова култура в ролята на главен библиотекар на Националната френска библиотека представя своята цел, а именно „да разкаже за живота и делата на великия Луи XIV – Краля слънце.

– Първо действие (разработен сценарий на учители по „География и икономика“, „Философия“, „История и цивилизации“ и „Немски език“) представя „Пътешествие на капитан Ла Перуз“, като демонстрира знания по предмети и акцентува върху откритите и изследвани земи на капитан Ла Перуз, бунтарството на Волтер срещу абсолютната власт на монарха и идеята му за свобода и равенство на хората.

– Второ действие „Аудиенция на военния министър Лавоа и математика и физик Блез Паскал“ (разработен сценарий на учители по „Математика“, „Физика“ и „Астрономия“) демонстрира знания за построяване на армия и планиране на военни действия с помощта на сметачна машина и нов тип анероиден барометър.

– Трето действие „Обядът на Луи XIV“ (разработен сценарий на учител по „Биология и здравно образование“) с неговото любимо ястие – аспержи, представя знания и запознава зрителите не само с изключителния вкус, но и лечебните им свойства като източник на витамин К, фолат, витамин А, С, В, диетични фибри, манган, мед, фосфор, калий и протеини, т.е. „кралски зеленчук“.

– Четвърто действие „Тайното писмо“ от Хенриет Английска е разработен сценарий на учител по „Химия и опазване на околна среда“. С помощта на кралски химик и компанията на доверена гадателка се разбира, че привидно белият лист на тайното писмо ухае на розово масло и всъщност представлява невидимо писмо. Чрез демонстрацията учениците прилагат на практика знания по химия и опазване на околната среда и доказват как водата се изпарява, а H_2SO_4 овъглява филтърната хартия, която съдържа 100% целулоза, с участие на химични елементи: С, Н, О.

– На проектора се прожектира предварително заснет клип с Хенриета Английска, която прочита съдържанието на писмото на английски език (разработен сценарий на учители по „Английски език“), след което гадателката предсказва и представя един от най-известните герои на романтизма – Дон Жуан (разработен сценарий на учител по „Български език и литература“). На фона на картина „Странник над море от мъгла“ (Каспър Фридрих) и кадри от фил-

ма „Новият Дон Жуан“ героят Дон Жуан разказва своята история. Знанията по български език и литература за романтичния герой, притежаващ чувства, въображение, спонтанност и свобода, намират сравнителна база за личностна проява и осмисленото.

– Пето действие „Балетът на сезоните“ представя част от забавленията на Луи XIV да танцува в Огледалната зала с любимата си Хенриета (*звучи произведение на Люли – Idylle sur la paix¹⁾, на проектор – кадри от филма Le roi danse*).

Финалът на урока представя въпроси към останалите ученици (участници като зрители), изучаващи предмети по метод на сугестопедия, а именно:

- За коя епоха е характерна водещата роля на чувствата?
- Кое произведение се състои от 17 песни, като последната е недовършена?
- Какво означава терминът „меркантилизъм“?
- С какви средства и методи кралят стимулира предприемачите във Франция?
- Сравнете атмосферното налягане на ниво земна повърхност с това на ниво планински въздух.
- Каква е вероятността при хвърляне на зар да се падне число, което се дели на две; число, което се дели на три?
- Защо „невидимото“ писмо стана видимо? Какво съдържа филтърната хартия?
- Кои ензими разграждат белтъци, въглехидрати и мазнини в човешкия организъм?
- Защо пътешестват хората по света и може ли интернет да замести реалните пътувания по света?

Резултатите от интегрирания урок имат дидактически, психологически и творчески аспект и могат да се обобщят така.

1. Ангажира учениците чрез повишена активност и интегрира знанията им по всички общообразователни предмети.
2. Прави учениците отговорни за резултатите от обучението.
3. Позволява на учениците да правят грешки и да намират решения, т.е. развива творческия потенциал и повишава автономността на отделната личност в екипа.
4. Помага на ученика да обедини новата информация с тази, която вече има, в мултикултурна среда.
5. Помага на учениците с различни стилове на учене да участват по-пълноценно за прилагане на знания и умения в учебния процес.
6. Стимулира увереността на учениците и личната им самооценка.
7. Формира умения за екипна работа.
8. Смяна на парадигмата учител – ученик. В този интегриран урок учител и ученик са в ролята на партньори.

9. Засилва ентузиазма и доверието на учениците в учителя и развива самоувереността им за знания.

Заклучение

Образователната дейност преследва неотменно реализацията на великата цел – пробуждане личността на обучаемия и насочването му към разкриване тайните и силата на познанието. Използването на разнообразни дидактически методи и форми в хода на учебния процес стимулира комуникативните връзки между учители и ученици, развива личностните качества на обучаваните и води до постигане на траен познавателен ефект. Чрез метода на сугестопедията учениците в гимназията се мотивират за професионална квалификация и придобиват обща култура на основата на национални и общочовешки ценности.

БЕЛЕЖКИ

1. <https://www.youtube.com/watch?v=ZgMIUoeubLI>

ЛИТЕРАТУРА

- Гюлеметова, М. (2018). *Модели на обучение за екологична сигурност чрез използване на проблемно – ситуационни методи*. София: НБУ.
- Лозанов, Г. (2015). *Сугестопедия – десугестивно обучение (комуникативен метод на скритите в нас резерви*. София: Св. Климент Охридски. стр. 10.
- Лозанов, Г (1966). Сугестопедия – път към хипермнезия в учебния процес. *Народна просвета*, б, 23 – 41.
- Милкова, Р. & Милков, Л. (2017). *Психологически и социално-педагогически проблеми на образователната система*. Шумен: Ейро Клима.
- Шивачева, В. (2011). *Личностноориентирано обучение в училище*. Габрово: ЕКС-ПРЕС, стр. 114.

REFERENCES

- Gyulemetova, M. (2018). *Modeli na obuchenie za ekologichna sigurnost chrez izpolzvanе na problemno – situatsionni metodi*. Sofia: NBU.
- Lozanov, G. (20015). *Sugestopediya – desugestivno obuchenie (komunikativen metod na skritite v nas rezervi*. Sofia: St. Kliment Ohridski. p. 10.
- Lozanov, G (1966). Sugestopediya – pat kam hipermneziya v uchebniya protses. *Narodna prosveta*, b, 23 – 41.

Milkova, R. & Milkov, L. (2017). *Psihologicheski i sotsialno-pedagogicheski problemi na obrazovatelната система*. Shumen: Euro Klima.
Shivacheva, V. (2011). *Lichnostnoorientirano obuchenie v uchilishte*. Gabrovo: EKS-PRES, str. 114.

INTEGRATED SUGGESTOPEDIC LESSON ON „LIFE IN VERSAILLES..., OR HOW IMPORTANT IT IS TO HAVE SUN IN OUR YARD“

Abstract. The article aims to share an integrated tutorial on Suggestopedia at the Vocational School of Chemical and Food Technology – Pazardzhik (Bulgaria), in response to the introduction of innovative methods in the educational process. The use of didactic methods and forms in the course of the learning process that stimulates the interaction between teacher and student to verify knowledge and supports the learning process for a corresponding development of the trainees' personal qualities and the achievement of a lasting cognitive effect, including a method of suggestopedia, are an important issue.

Keywords: suggestopedia; method; integrated lesson

✉ **Dr. Mariya Gyulemetova**
New Bulgarian University
21, Montevideo St.
1618 Sofia, Bulgaria
E-mail: gulemetova@abv.bg